

зайнятості (дистанційна, фриланс тощо) жінки – 62,7%, чоловіки – 50%; можливості гнучкого графіка роботи жінки – 62,5%, чоловіки – 48,8%; формування нових цифрових навичок жінки – 62,5, чоловіки – 49,2%. На думку респондентів, наразі найбільш діджиталізованими є такі сектори економіки України: інформація та телекомунікації (68,6%), оптова та роздрібна торгівля (65,9%), фінансова та страхова діяльність (58,7%), креативні індустрії (57%), транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність (54%). Опитувані вважають, що найбільший потенціал для цифрової трансформації мають охорона здоров'я і надання соціальної допомоги (60,5%), добувна промисловість і розроблення кар'єрів (59,6%), каналізація, поводження із відходами (58,9%), державне управління й оборона (58%), переробна промисловість (58%).

Отже, цифрова економіка потребує нових фахівців з іншими навичками та компетенціями. У цих умовах вирішальне значення набуває розвиток людського капіталу, ключовими факторами, що сприяють цьому є освіта та навчання. Університети відіграють важливу роль у розвитку екосистеми інновацій, досліджень цифрової економіки та нової інфраструктури у цифровому світі. Тому так важливо розвивати партнерство між університетами та бізнесом заради розвитку та кращого майбутнього для всіх. Найефективнішою моделлю є відома у світі «потрійна спіраль» – модель взаємодії університетів, влади та бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Рудніченко Є.М., Гавловська Н.І., Суходоля С. А., Лісовський І. В., Ядуха С. Й. Цифрова економіка та її вплив на розвиток організацій. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. № 4. Том 1. С. 172–176.

2. Лазебник Л. Л., Войтенко В. О. Сутність, особливості та параметри цифрової економіки. *Економічний вісник*. 2020. № 1. С. 22–29.

3. Цифрова економіка: дослідники КНЕУ створили дорожню карту розвитку людського капіталу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3274197-cifrova-ekonomika-doslidniki-kneu-stvorili-doroznu-kartu-rozvitku-ludskogo-kapitalu.html> (дата звернення: 26.10.2022)

Ткаченко С.Є. канд. екон. наук
Єфременко А.В. здобувач вищої освіти ступеня бакалавр
Державний біотехнологічний університет, Україна

Інноваційна діяльність в Україні та перспективи її розвитку

Новітні умови індустрії 5.0, сталість, стійкість, людиноцентричність, необхідність інноваційного спрямування – це виклики сьогодення бізнесу. Яким чином визначається взаємний вплив інновацій, якими є тенденції цих процесів, як і наскільки ускладнилась ситуація у зв'язку з пандемією COVID-19 та геополітичними конфліктами, які можливі подальші кроки є прийнятними за таких обставин – це питання, що потребують подальшого дослідження. Відповідно до технологічних змін відбуваються зміни в структурі наявних

продуктів та послуг, змінюється галузева структура. Фактично, винаходи та інновації є основою побудови економіки майбутнього [1, с. 97].

Технології передавалися підприємствами/організаціями трьох (у 2020 р. чотирьох) розпорядників бюджетних коштів, з яких, як і в 2020 та 2019 рр., більше половини – МОН (571 од. або 55,6%; 2020 р. – 698 од. або 53,8%; 2019 р. – 1053 од. або 65,5%). НААН передано 428 технологій або 41,6% (2020 р. – 576 од. або 44,4%); 2019 р. – 532 од. або 33,1%) та найменше – НАН (29 од. або 2,8%, 2020 р. – 9 од. або 0,7%; 2019 р. – 22 од. або 1,4%). У 2020 р. трансфер здійснено ще й Мінсоцполітики (15 або 1,1%). У 2019 р. Мінсоцполітики трансфер технологій не здійснювало [2]. Отже, порівняно з 2020 р. частка технологій, переданих МОН, збільшилася на 1,8 в. п, НААН – зменшилася на 2,8 в. п., при цьому зменшилася кількість переданих обома розпорядниками технологій. Водночас, збільшилася частка на 2,1 в. п. та кількість технологій (у 3.2 разу), переданих НАН. Промисловим підприємствам двома розпорядниками передано 540 технологій або 52,5% від загальної кількості переданих, що на 8,4% менше порівняно з 2020 р. (662 од. або 51,0% передано трьома розпорядниками, що на 34,3% менше порівняно з 2019 р. – 1007 од.). Отже, динаміка кількості переданих технологій за 2019-2021 рр. як загалом, так і промисловим підприємствам, є спадною [2, с. 37].

Економічний спад – це не лише збитки, дефіцит та занепад, а й великі можливості. Адже саме часи рецесії, коли компанії переглядають свої бізнес-можливості, щоб залишитися на плаву, а споживачі мусять затягувати паски, можуть стати найбільш продуктивними для інновацій. Дефіцит ресурсів, який зазвичай супроводжує рецесії, змушує новаторів робити те, що вони вже мали зробити: скоротити витрати, провести розумні стратегічні експерименти та розподілити інноваційне навантаження. Зараз, як ніколи, компанії мають сприяти відкритим інноваціям і знаходити розумні способи співпраці.

Україна – один із світових лідерів галузі сільського господарства та провідний постачальник продовольства. На рівні держави АПВ генерує до 17% ВВП і 40% експортного виторгу. Ці показники зобов'язують до лідерства й у сфері аграрних інновацій. Його прояви очевидні, хоч і зсунуті у бік найбільших гравців галузі [3]. Технології вже невіддільні від українського сільського господарства: своєчасне сповіщення про різку зміну погоди, ринкові котирування, формування блокчейн-ланцюгів постачань, оцифрування, розумні ферми, точне землеробство – усе це вже не «експеримент на нульовій стадії», а базові складові агробізнесу.

У середньому обсяг бюджету, що виділяється на інновації, холдинги обчислюють одиницями відсотків від прибутку. Але здебільшого цей параметр залишається гнучким і варіюється залежно від перспективності ідеї в цілому.

Вже другий рік поспіль мережею Глобального договору ООН в Україні проводиться акселераційна програма для корпорацій – Young SDG Innovators Program (YSIP). Її мета – підготовка корпоративних стартапів, що створюватимуть інноваційні проекти з одночасним впливом на досягнення цілей сталого розвитку та економічним ефектом для компанії [3]. Команди-учасники першої хвилі цієї програми продемонстрували досить цікаві рішення, що

об'єднали в собі інновації, сталий розвиток і вплив на стратегію бізнесу, в якому працюють. Наприклад, новатори з банку ПУМБ знайшли спосіб, як задіяти залишки на рахунках, що закриваються, – спрямувати їх як інвестиції в розвиток компаній, які практикують принципи shared values. Так банк зменшує свої видатки, збільшує кількість бізнес-клієнтів і покращує репутацію. При цьому створюються нові робочі місця у сфері соціального підприємництва та накопичуються соціальний й екологічний вплив від діяльності та зростання кількості таких підприємств [3].

Європейський Союз започаткував програму підтримки українських стартапів вартістю 20 мільйонів євро, яка в умовах агресії Росії проти України має підтримати новаторів, дослідників та інноваційний малий бізнес в Україні. Завдяки цільовим додаткам до програми діяльності Європейської ради інновацій (EIC) ця нова ініціатива дозволить підтримати принаймні 200 українських високотехнологічних стартапів на суму до 60 000 євро для кожного. Крім цього, Європейська рада інновацій надасть українським дослідникам нефінансову підтримку, до якої входить консультаційна діяльність та обмін кращим досвідом. Це дозволить українським новаторам увійти до європейської інноваційної екосистеми, відкриє для них нові ринки та можливості в межах різноманітних європейських фінансових інструментів.

КМУ погодив проєкт розпорядження Президента України, який дасть можливість Україні укласти угоду з ЄС щодо участі в європейській програмі «Горизонт Європа».

Участь у цій програмі означає співробітництво в усіх наукових сферах: від медицини до космосу. Це додаткові фінансові можливості для наших наукових установ та обмін досвідом для українських вчених [4].

Серед найбільш сучасних інноваційних досліджень, що зможуть зрушити економіку країн у світі, – добування енергії з навколишнього середовища. Звичні джерела енергії паливного типу — нафта, газ, вугілля, уран. Існують так звані “офіційні альтернативні джерела”, до яких відносяться енергія вітру, припливів, сонця, геотермальні джерела, які давно та успішно використовуються для отримання енергії. Зараз існує безліч теорій та розробок з використання незвичних джерел енергії, які мають потенціал та використовуються в якості експериментальних.

В Україні загальний річний технічно досяжний енергетичний потенціал альтернативних джерел енергії в перерахунку на умовне паливо становить близько 63 млн. тон [5]. Частка енергії, добутої за рахунок альтернативних джерел, становить сьогодні близько 3 %. Згідно з українською енергетичною стратегією до 2030 р. частку альтернативної енергетики на загальному енергобалансі країни буде доведено до 20 %. Основними та найбільш ефективними напрямками відновлюваної енергетики в Україні є: вітроенергетика, сонячна енергетика, біоенергетика, гідроенергетика, геотермальна енергетика. Україна намагається не відставати від розвинених європейських країн, які динамічно розвивають „зелену” енергетику, максимально використовуючи власний природний потенціал. Лише у 2009 р. з державного бюджету на розвиток альтернативної енергетики в Україні було виділено 500 млн грн на

об'єкти Міністерства житлового господарства і 1,5 млрд грн – за лінією Міністерства регіонального розвитку і будівництва [5]. Але ефективність державної політики у сфері альтернативної енергетики залежить у першу чергу від ефективності нормативно-законодавчої бази, яка покликана створювати сприятливі умови для роботи на українському ринку відновлюваної енергетики. Більшість фахівців-енергетиків позитивно оцінюють прийняття Закону про „зелений тариф”, згідно з яким оптовий ринок електричної енергії України зобов'язаний купувати по „зеленому тарифу” електричну енергію, що видобута з альтернативних джерел [5]. На наш погляд, для активізації успішної інноваційної діяльності в Україні є необхідні умови, але в найближчий час усі зусилля в сфері інновацій та інвестицій будуть покладені для досягнення скорішої перемоги та завершення війни.

Список використаних джерел:

1. фон Розен В. М. Цифровізація та інновації: взаємний вплив та тенденції (на прикладі Німеччини) // Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи: збірник тез та доповідей II Міжнародної наук.-практ. конференції, (м. Київ 22 квітня 2021 р.) / Київ, 2021. С. 196-197; 2. Реалізація середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня у 2021 році: аналітична довідка / Т. В. Писаренко та ін. Київ : УкрІНТЕІ, 2022. 95 с.; 3. Заради життя: 7 інноваційних рішень, представлених на WEF 2021. URL: https://mind.ua/investments?utm_source=article (дата звернення: 27.10.2022); 4. ЄС виділив 20 млн. євро для підтримки укр. спартапів. URL: <https://www.ukrinform.ua/tag-innovacii> (дата звернення: 27.10.2022); 5. Альтернативні джерела енергоресурсів в українському Причорномор'ї. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/nacionalna-bezpeka/alternativni-dzherela-energoresursiv-v-ukrainskomu-prichornomori> (дата звернення: 27.10.2022)

Тушко Д. А. викладач

**Національна академія Державної прикордонної служби України імені
Богдана Хмельницького, Україна**

Інновації управлінської діяльності у прикордонній службі України

Перманентна економіка та управління в сучасній Україні не створювали необхідних та достатніх умов для розвитку проектного управління не лише у державних інституціях, але у підприємницькій діяльності. Війна таку ситуацію поглибила, ускладнивши її. Інститути українського суспільства потребують інновацій та сучасної методології управлінської діяльності. Проектний менеджмент належить до таких інновацій [1]. Правоохоронні структури України також потребують ефективних та універсальних управлінських інструментів. Тому ми вирішили здійснити спробу розробки модель проектного управління в ДПСУ. Загалом такий менеджмент дає змогу інституції адаптуватись до